Załącznik do zarządzenia Nr 12
Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi
Śródlądowej z dnia 23 maja 2016 r. (poz. 11)

WYTYCZNE

do szkolenia obronnego w działach administracji rządowej gospodarka morska, rybołówstwo oraz żegluga śródlądowa w 2016 roku

1. Wstęp

1.1 Wytyczne do szkolenia obronnego w działach administracji rządowej gospodarka morska, rybołówstwo i żegluga śródlądowa w 2016 r., zwane dalej „wytycznymi" wydaje się na podstawie § 13 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 października 2015 r. w sprawie szkolenia obronnego (Dz. U. poz. 1829), zwanego dalej „rozporządzeniem".

1.2 Wytyczne uwzględniają postanowienia następujących aktów prawnych i dokumentów:

a) ustawy z dnia 23 sierpnia 2001 r. o organizowaniu zadań na rzecz obronności państwa realizowanych przez przedsiębiorców (Dz. U. Nr 122, poz. 1320 oraz z 2002 r. Nr 188, poz. 1571),

b) rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 3 listopada 2015 r. w sprawie wykazu przedsiębiorców o szczególnym znaczeniu gospodarczo-obronnym (Dz. U. poz. 1871),

c) Oceny Pozamilitarnych Przygotowań Obronnych Rzeczypospolitej Polskiej w 2015 r.,

d) Programu Pozamilitarnych Przygotowań Obronnych Rzeczypospolitej Polskiej na lata 2013-2022.

1.3 Wytyczne, zgodnie z rozporządzeniem, wskazują główne kierunki szkolenia obronnego oraz szczegółową organizację szkolenia obronnego w działach administracji rządowej kierowanych przez Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej, zwanego dalej „Ministrem". Stanowią podstawę do realizacji procesu programowania i planowania szkolenia obronnego w 2016 r.:

a) w Ministerstwie Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej, zwanym dalej „Ministerstwem",

b) w jednostkach organizacyjnych podległych Ministrowi lub przez niego

nadzorowanych, zwanych dalej „jednostkami”,

c) u przedsiębiorców o szczególnym znaczeniu gospodarczo-obronnym, zwanych dalej „przedsiębiorcami”, na których Minister w drodze decyzji administracyjnych nałożył obowiązek realizacji zadań na rzecz obronności państwa.

1.4 Celem wytycznych jest:

a) ocena rocznego cyklu szkolenia obronnego realizowanego w Ministerstwie,

b) wskazanie głównych kierunków szkolenia obronnego w 2016 r.,

c) ustalenie sposobu planowania i realizacji szkolenia obronnego,

d) wskazanie, zgodnie z § 10 ust. 1 pkt 3 i 4 rozporządzenia organizatorów szkolenia obronnego, zwanych dalej „organizatorami”,

e) wskazanie, zgodnie z § 6 ust. 1 rozporządzenia grup szkoleniowych uczestniczących w szkoleniu obronnym.

2. Ocena realizacji szkolenia obronnego w 2015 roku

2.1 Oceny realizacji szkolenia dokonano na podstawie:

a) sprawozdań z realizacji zadań obronnych w 2015 r. otrzymanych z podległych Ministrowi lub przez niego nadzorowanych jednostek organizacyjnych, zwanych dalej „jednostkami”, oraz od przedsiębiorców o szczególnym znaczeniu gospodarczo-obronnym, zwanych dalej „przedsiębiorcami”, na których Minister w drodze decyzji administracyjnej nałożył obowiązek realizacji zadań na rzecz obronności państwa,

b) przeprowadzonych kontroli problemowych.

2.2 Z analizy sprawozdań i protokołów z kontroli problemowych wynika, że proces szkolenia obronnego w działach administracji rządowej gospodarka morska, rybołówstwo oraz żegluga śródlądowa w 2015 r. zapewniał nabywanie umiejętności i podnoszenie kwalifikacji niezbędnych do wykonywania zadań obronnych oraz kierowania wykonywaniem tych zadań w sytuacji podwyższania gotowości obronnej państwa i w czasie wojny.

2.3 Na ocenę tą wpłynęło właściwe uwzględnianie metodycznych zasad organizowania szkolenia obronnego, poprawność planowania i jego organizacji oraz stabilne finansowanie przedsięwzięć szkoleniowych w ramach Programu Pozamilitarnych Przygotowań Obronnych Rzeczypospolitej Polskiej. Za pozytywny objaw szkolenia uznano dążenie do konsekwentnej realizacji zamierzeń szkoleniowych ujętych

w programach i planach szkolenia obronnego pomimo ograniczonych zasobów kadrowych i nakładania dodatkowych zadań spoza obszaru przygotowań obronnych.

2.4 Realizację celów szkolenia w 2015 r. ocenia się na poziomie dobrym. Szkolenie ukierunkowane było na kontynuację przygotowania kadry kierowniczej i zespołów zadaniowych/grup operacyjnych (GO), wchodzących w skład stanowisk kierowania, do działania w sytuacji wprowadzenia zadań ujętych w planach operacyjnych funkcjonowania działów administracji rządowej/planów operacyjnych funkcjonowania jednostek /planów funkcjonowania przedsiębiorców oraz zgrywanie wybranych elementów systemu obronnego w sytuacji podwyższania gotowości obronnej państwa i w czasie wojny. Realizacja celów dotyczyła również sprawdzenia poziomu wiedzy oraz umiejętności niezbędnych do wykonywania zadań obronnych wynikających z obowiązków państwa-gospodarza (HNS[1)]).

2.5 Do istotnych przedsięwzięć szkoleniowych należy zaliczyć wieloszczeblowe ćwiczenie dowódczo-sztabowe wspomagane komputerowo pk. JESIEŃ-15 przeprowadzone w dniach 29 września – 2 października 2015 r. W jego trakcie zweryfikowano zasadność przyjętych rozwiązań systemu wsparcia państwa-gospodarza w Ministerstwie, jako szczególnie istotnego obszaru przygotowań obronnych podsystemu pozamilitarnego. Ćwiczenie to pozwoliło zweryfikować procedury uruchamiania zadań na rzecz sił sojuszniczych oraz poprawność przyjętych rozwiązań systemowych w dziale administracji rządowej gospodarka morska. W ćwiczeniu uczestniczyły Punkty Kontaktowe HNS Urzędów Morskich, a także Punkty Informacji HNS wybranych przedsiębiorców.

2.6 Przedsięwzięcia szkoleniowe prowadzone z wykorzystaniem praktycznych form szkolenia wpłynęły na poprawę rzeczywistego przygotowania osób do wykonywania zadań i jednocześnie na podniesienie efektywności szkolenia obronnego.

2.7 Szkolenie prowadzone w formie zajęć teoretycznych dotyczyło w szczególności zasad organizacji i funkcjonowania systemu obronnego państwa, procesu przygotowań obronnych oraz sposobu wykonywania zadań obronnych. Dużą uwagę skupiano na zasadach funkcjonowania jednostek i przedsiębiorców w sytuacji podwyższania gotowości obronnej państwa.

---

1) *ang.* Host Nation Support

2.8 W Wyższych kursach obronnych organizowanych przez Ministra Obrony Narodowej i stanowiących ważną formę uzupełniania wiedzy o elementach systemu obronnego państwa i zasadach jego funkcjonowania, w grupach szkoleniowych dla kadry kierowniczej Ministerstwa i jednostek uczestniczyło 5 osób.

2.9 Z powodu odwołania krajowego ćwiczenia obronnego pk. KRAJ 2015 nie zrealizowano zaplanowanego celu dotyczącego wypracowania procedur kierowania obronnością państwa w Ministerstwie.

3. Główne kierunki szkolenia obronnego w 2016 roku

3.1 Główny kierunek szkolenia obronnego wynika ze Strategii Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022[2)] (SRSBN RP) i dotyczy poprawy funkcjonowania systemu szkolenia obronnego w państwie, między innymi poprzez zapewnienie regularności oraz zwiększenie skuteczności szkolenia obronnego prowadzonego w formie zajęć praktycznych, w szczególności ćwiczeń o zasięgu krajowym i regionalnym. Ponadto wzrost zaangażowania struktur pozamilitarnych w ćwiczeniach i treningach wojskowych oraz zwiększenie udziału w szkoleniu obronnym osób zajmujących kierownicze stanowiska w administracji publicznej w ramach Wyższych kursów obronnych.

3.2 Dokonana w SRSBN RP oraz w Strategii Bezpieczeństwa Narodowego RP[3)] (SBN RP) analiza współczesnych zagrożeń bezpieczeństwa wskazuje na potrzebę przewartościowania zakresu przedmiotowego szkolenia obronnego dotyczącego podsystemu kierowania obronnością. W 2016 r. za szczególnie istotne, należy traktować przedsięwzięcia mające na celu osiąganie przez Ministerstwo, jednostki i przedsiębiorców zdolności podejmowania decyzji do działania w sytuacji zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa i w czasie wojny.

3.3 Głównym celem szkolenia obronnego w 2016 r. będzie podnoszenie kwalifikacji w zakresie wykonywania zadań obronnych, przygotowanie do działania w sytuacji podwyższania gotowości obronnej państwa i w czasie wojny oraz nabycie umiejętności do wykonywania zadań obronnych, w szczególności:

a) sporządzania dokumentów planistycznych wykonywanych w ramach

---

2) Przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 9 kwietnia 2013 r.

3) Przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 21 października 2014 r. i podpisana przez Prezydenta RP w dniu 5 listopada 2014 r.

planowania operacyjnego oraz programowania obronnego,

b) sporządzania dokumentów w zakresie planowania i organizowania szkolenia obronnego,
c) militaryzacji jednostek organizacyjnych wykonujących zadania na rzecz obronności lub bezpieczeństwa państwa,
d) przygotowania i koordynacji planowania procesu osiągania wyższych stanów gotowości obronnej,
e) organizowania i prowadzenia prac reklamacyjnych od obowiązku pełnienia czynnej służby wojskowej w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny,
f) przygotowania warunków do objęcia obiektów szczególnie ważnych dla bezpieczeństwa i obronności państwa szczególną ochroną,
g) organizowania, przygotowania i zabezpieczenia funkcjonowania na stanowiskach kierowania,
h) organizowania i funkcjonowania systemu stałego dyżuru,
i) przygotowania i funkcjonowania transportu morskiego na potrzeby obronne państwa,
j) przygotowania do realizacji zadań wynikających ze współpracy cywilno-wojskowej oraz obowiązków państwa-gospodarza realizowanych na rzecz wojsk sojuszniczych,
k) organizowania zadań na rzecz obronności państwa realizowanych przez przedsiębiorców.

3.4 W planowaniu i organizacji szkolenia obronnego należy:

a) dostosować tematykę, terminy i formy szkolenia do celów i zadań realizowanych na rzecz obronności państwa przez Ministra, kierownika jednostki i przedsiębiorcę,
b) zapewnić merytoryczną zgodność planu szkolenia obronnego z problematyką ujętą w § 9 ust. 1 rozporządzania oraz wytycznych,
c) dążyć do realizacji zaplanowanych przedsięwzięć określonych w planach szkolenia obronnego,
d) uwzględniać środki finansowe na pokrycie kosztów związanych z organizacją i realizacją szkolenia obronnego,
e) zajęcia teoretyczne:
   – traktować, jako formę szkolenia obronnego umożliwiającą m.in. nabywanie wiedzy do wykonywania zadań na rzecz obronności państwa,

poznawanie zasad funkcjonowania systemu obronnego oraz kształtowanie świadomości obronnej osób podlegających szkoleniu,

- planować w formie wykładów, informacji, seminariów, konferencji itp., a tematykę szkoleń obronnych dostosowywać do faktycznych potrzeb grup szkoleniowych,
- powinny zapewniać właściwe przygotowanie do przeprowadzenia lub udziału w zasadniczych zamierzeniach szkoleniowych, w tym treningach, grach i ćwiczeniach obronnych,

f) zajęcia praktyczne:

- traktować jako formę praktycznego szkolenia, w których ćwiczący nabywają umiejętności rozwiązywania problemów z zakresu ich działania,
- powinny zapewnić nabycie, utrzymanie lub podwyższenie zdolności ćwiczących struktur (zespołów) do praktycznej realizacji zadań w sytuacji podwyższania gotowości obronnej państwa i w czasie wojny,
- realizować na zasadzie stopniowania, począwszy od ćwiczenia wybranych zagadnień do kompleksowego sprawdzenia funkcjonowania systemu obronnego w dziale administracji rządowej.

3.5 Schemat organizacji szkolenia obronnego w działach administracji rządowej gospodarka morska, rybołówstwo i żegluga śródlądowa określa załącznik Nr 1.

3.6 Uwzględniając powyższe uwarunkowania za główny kierunek szkolenia obronnego w 2016 r. należy:

a) przyjąć kontynuację przygotowania kadry kierowniczej i zespołów zadaniowych/grup operacyjnych (OG), wchodzących w skład stanowisk kierowania do działania w sytuacji wystąpienia zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa,

b) wypracowywać właściwy dla współczesnych zagrożeń model pracy zespołów wchodzących w skład stanowisk kierowania bezpieczeństwem narodowym,

c) dążyć do zgrywania elementów uniwersalnego modelu kierowania, jak również innych elementów systemu obronnego, w szczególności zapewniających sprawne współdziałanie z organami dowodzenia Sił Zbrojnych oraz organami administracji wojskowej.

3.7 W związku ze zwiększającą się obecnością wojsk sojuszniczych na terytorium kraju, zintensyfikować praktyczne i teoretyczne formy szkolenia obronnego

(prowadzonego także z elementami podsystemu militarnego) zapewniające sprawną realizację zadań wynikających z obowiązków państwa-gospodarza. W ramach tych przedsięwzięć wypracowywać w oparciu o różne scenariusze zagrożeń procedury weryfikacji zasobów możliwych do wydzielenia na potrzeby sił sojuszniczych.

3.8 Realizacja głównych kierunków szkolenia obronnego wsparta będzie udziałem Ministerstwa, jednostek i przedsiębiorców w następujących zasadniczych zamierzeniach szkoleniowych:

a) krajowym ćwiczeniu systemu obronnego państwa pk. KRAJ-16**,** w ramach którego będą wypracowywane procedury kierowania obronnością państwa w warunkach dynamicznych zmian zewnętrznego środowiska bezpieczeństwa. Celem ćwiczenia będzie weryfikacja i korekta procedur podejmowania decyzji na poziomie polityczno-strategicznym państwa,

b) ćwiczeniu dowódczo-sztabowym wspomaganym komputerowo pk. ANAKONDA-16 prowadzonym przez Dowódcę Operacyjnego RSZ. W ramach ćwiczenia będą sprawdzone procedury dotyczące zdolności do zabezpieczenia i wykonania przeciwuderzenia oraz przejście do fazy stabilizacji na odzyskanym obszarze i wycofanie wojsk z obszaru operacji, w tym rola pozamilitarnych organów kierowania bezpieczeństwem państwa.

3.9 Przedsięwzięcia szkoleniowe mogą ulec zmianie, w zakresie przedmiotowym i podmiotowym, będącej skutkiem podjęcia decyzji uprawnionych organów.

4. Planowanie i realizacja szkolenia obronnego

4.1 Ustalenia ogólne:

a) planowanie szkolenia obronnego prowadzić zgodnie z przyjętą koncepcją przygotowań obronnych w Ministerstwie zweryfikowaną o ustalenia wynikające ze SBN RP oraz SRSBN RP oraz dokumentów opracowywanych w zakresie planowania obronnego,

b) podczas planowania szkolenia uwzględniać:

- postanowienia niniejszych wytycznych,
- pozycję organizatora szkolenia w systemie obronnym państwa,
- uwarunkowania miejscowe i rzeczowe,
- potrzeby szkoleniowe wynikające m.in. z dokonanej oceny szkolenia obronnego, stopnia osiągnięcia gotowości struktur i szkolonych do

realizacji powierzonych zadań oraz zmian strukturalno-kompetencyjnych,

c) w wytyczonych przez Ministra głównych kierunkach szkolenia dokonywać oceny realizacji szkolenia oraz wskazywać cele i priorytety szkolenia obronnego,

d) zapewniać merytoryczną zgodność dokumentów wydawanych w zakresie planowania szkolenia obronnego w działach administracji rządowej gospodarka morska, rybołówstwo oraz żegluga śródlądowa, w szczególności wytycznych, programów i planów szkolenia obronnego,

e) zapewniać właściwe proporcje przedsięwzięć szkoleniowych prowadzonych w formie zajęć teoretycznych i praktycznych. Szkolenie prowadzone w formie zajęć teoretycznych traktować jako poprzedzające i uzupełniające, a praktyczne formy szkolenia, jako zapewniające nabywanie umiejętności praktycznych wykonywania zadań obronnych,

f) podejmować działania mające na celu podnoszenie frekwencji uczestnictwa kierowniczej kadry w szkoleniu organizowanym przez Ministra oraz przez Dyrektorów Urzędów Morskich, Urzędów Żeglugi Śródlądowej oraz Okręgowych Inspektoratów Rybołówstwa Morskiego,

g) dążyć do zapewnienia wysokiego poziomu uczestnictwa kierowniczej kadry Ministerstwa i jednostek w szkoleniu obronnym prowadzonym w formie Wyższych kursów obronnych.

4.2 Grupy szkoleniowe szkolenia obronnego, jego organizatorów oraz koordynatorów określa Program szkolenia obronnego w działach administracji rządowej gospodarka morska, rybołówstwo oraz żegluga śródlądowa na lata 2016-2020.

4.3 Planowanie i realizacja szkolenia w jednostkach oraz u przedsiębiorców:

a) planowanie szkolenia obronnego powinno zapewniać uszczegółowianie, stosownie do poziomu organizacyjnego, pozycji, właściwości i realizowanych zadań, problematyki szkolenia wynikającej z przyjętych kierunków szkolenia obronnego w działach administracji rządowej gospodarka morska, rybołówstwo oraz żegluga śródlądowa,

b) plany szkolenia obronnego jednostek uzgadniać zgodnie z § 13 ust. 3 pkt 2 rozporządzenia, uwzględniając przy tym poprawność planowania przedsięwzięć zapewniających realizację głównych kierunków szkolenia wytyczonych przez Ministra,

c) plany szkolenia obronnego przedsiębiorców uzgadniają kierownicy jednostek,

według właściwości.

4.4 Planowanie i realizacja szkolenia w wymiarze cywilno-wojskowym:

a) przez udział w przedsięwzięciach szkoleniowych realizowanych w wymiarze cywilno-wojskowym zapewniać wypracowywanie i doskonalenie relacji współdziałania z organami dowodzenia Sił Zbrojnych RP i organami administracji wojskowej wynikających z planowania operacyjnego i dotyczących procedur uruchamiania zadań obronnych, stosownie do poziomu ćwiczącego szczebla (strategicznego, operacyjnego, taktycznego),

b) określenia ćwiczebnych zadań obronnych realizowanych przez Ministerstwo, jednostki i przedsiębiorców w ramach ćwiczeń Sił Zbrojnych RP dokonywać na etapie przygotowania ćwiczenia (w którym uczestniczą przedstawiciele ćwiczących elementów pozamilitarnych) zgodnie z załącznikiem Nr 11 do Jednolitego tła strategicznego do ćwiczeń w Siłach Zbrojnych RP (dokument niejawny), w tym akcentować przedsięwzięcia zapewniające realizację zadań na rzecz Sił Zbrojnych RP oraz zadań wsparcia państwa-gospodarza realizowanych na rzecz Sojuszniczych Sił Wzmocnienia,

c) na etapie planowania i realizacji ćwiczeń uwzględniać strukturę i podział kompetencji w ramach systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym oraz obowiązujące procedury w zakresie współdziałania Ministerstwa, jednostki i przedsiębiorców z ćwiczącymi strukturami wojskowymi przy realizacji zadań obronnych,

d) w trakcie planowania i realizacji ćwiczeń szczególną uwagę zwracać na ograniczenia dotyczące ochrony informacji niejawnych w ramach współdziałania między elementami Sił Zbrojnych RP a Ministerstwem, jednostkami i przedsiębiorcami.

4.5 Dokumentacja szkolenia obronnego obejmuje:

a) program szkolenia obronnego, którego wzór określa załącznik Nr 2, zawierający:

- cele szkolenia,
- problematykę szkolenia realizowaną przez:
  - ministra w sześcioletnim okresie planistycznym z jego aktualizacją co dwa lata,
  - przez kierownika jednostki i przedsiębiorcę w trzyletnim okresie

planistycznym z jego aktualizacją co dwa lata,

- zasadnicze przedsięwzięcia szkoleniowe:
  - podmiotu sporządzającego program,
  - innych organizatorów szkolenia, w których jest planowany udział przedstawicieli podmiotu sporządzającego program,
- grupy szkoleniowe,

b) plan szkolenia obronnego, opracowywany w cyklu rocznym przez jednostkę[4)] oraz przedsiębiorcę[5)], którego wzór określa załącznik Nr 3, określający:
   - cele szkolenia wynikające z programu szkolenia,
   - tematy szkolenia opracowane na podstawie problematyki ujętej w programie szkolenia,
   - formę, termin i miejsce szkolenia,
   - grupy szkoleniowe podlegające szkoleniu,
   - ustalenia organizacyjne,

c) dokumentację finansowania wydatków na szkolenie obronne[6)],

d) sprawozdanie z realizacji szkolenia obronnego, którego wzór określa załącznik Nr 4, które umożliwia dokonanie oceny oraz przeprowadzenie analizy szkolenia obronnego pod kątem realizacji zaplanowanych przedsięwzięć szkoleniowych, liczby przeszkolonych osób oraz wykorzystania przydzielonych środków finansowych,

e) dokumentacja pomocnicza:
   - plan zajęć,
   - lista obecności.

---

4) Plan uzgadnia Dyrektor BDG Ministerstwa do dnia 15 stycznia każdego roku, na który sporządzono plan.

5) Plan uzgadnia Dyrektor Urzędu Morskiego, według właściwości.

6) Dokumentację finansowania wydatków na szkolenie obronne należy prowadzić wg zasad postępowania w sprawie finansowania zadań na rzecz obronności państwa określonych w zarządzeniu Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej w sprawie wprowadzenia do stosowania Wytycznych w sprawie zasad postępowania w sprawie finansowania zadań na rzecz obronności państwa.